

Sedem Bernardkovih

3.

Bernardek ni mislil, da bodo zaradi kokoši gnali tak hrup. Klicali so ga najprej na občino in čudili so se, da se ni že pobotal z Mihalkom. Nekaj odškodnine in malo ponižanja, pa bi ne bilo treba pisanja in hoje po sodišču.

»Ampak, za božjo voljo, saj jih nisem jaz ukrall!« je vzklikal Bernardek. »Čemu naj pa grem k Mihalku?«

Župan in občinski tajnik sta pa nekaj zamrmrala o trdovratnih grešnikih in tajnik je nevoljno odrinil pisanje, češ, kdo se bo o tem prerekal.

Potem je moral Tomaž še na sodišče.

Plašen in ponižen se je zagovarjal, kakor je znal. Prijazno so mu prikimavali, sodnik se je smehljaj, pisarji so se smehljali, že se je bil oveselil, da se bo vse srečno izšlo, no, na koncu je bil vseeno obsojen na sedem dni zapora.

»A to vendar ne gre,« je zakipel, »če sem nedolžen!«

Mirno so ga gledali, kako se je razburjal.

»Že dobro, očka,« je dejal sodnik. »Pa napravite pritožbo!«

»Pritožim se, kakopa, naravnost na kralja se pritožim.«

Razložili so mu, kako je s to pritožbo, dejali so mu, da je skoraj brez pomena, in ko je odšel domov, je skoraj vso pot računal, kdo mu je prav za prav to podtaknil. Zmerom bolj so mu šle vse misli v eno smer. V samotni krčmi pred Višavo je spil v dušku pol litra vina in ko je ves zasopel in omotičen prišel domov, je sedel med fante ter dejal utrujen:

»Otročkički moji, sedem dni bom zaprt.«

Komaj starejši trije so razumeli, kaj to pomeni, onemeli so in srepo gledali predse. Tone je ihtavo bruhal:

»Če so pa Baliževi kralji!«

»Tega ne vemo,« je odkimaval Bernardek. »Tako ne smeš govoriti. Kdo ve, kako se bo še razvedelo. Pa naj bo, kakor hoče. Sedem dni ni tako dolgo. In morda se še kaj obrne. Pritožil sem se na višje sodišče.«

Potem so čakali, če bo prišlo kako pismo. Kadar so šli spodaj po cesti orožniki, se je Tomaž prihuljeno ozrl po otrocih. Morda je pritožba odbita in ga gredo iskat. Pogledal je proti bližnji hosti. Pa saj ne bi mogel bežati, star je in otroke ima. Izbiral je besede, kaj bi dejal, da bi mu ne bilo treba na pot, da bi šel sam skrivaj.

Bolj ko se je budila pomlad, bolj ga je skrbelo. Prikazovalo se je delo, moral bi se ga poprijeti z obema rokama, pa je neodločno postajal in čakal. To ne bo nič, se je naposled odločil. Sklenil je, da gre gledat na sodišče. Navsezgodaj je odšel in naročil Tonetu:

»Če me ne bo, delajte naprej in skrbti ti za vse. Saj veš, kako je treba. Sedem dni ni tako dolgo. Na kozo ne pozabite!«

Čakali so ga in ko se pozno v noč še ni vrnil, so sprevideli, da ga ves teden ne bo. Stisnilo jih je nekaj okrog srca, oči so videle globoko ječo, orožnike, rablje in vse mogoče prikazni. Strahoma so zapahnili vrata in zagnili okna. Noben večer ni bilo še nebo tako težko in tako sivo in noben večer niso še psi na Višavi toliko lajali. Tisoč misli je begalo otroke. Po večerjali so še zadnji krompir in potem so še nekaj časa obsedeli za mizo.

»Ali bo kaj strašilo?« je vprašal Francek.

»Kako naj bi strašilo? Saj tudi druge dni ne straši, če je oče doma. Zakaj naj bi se pa bali?«

»Ko se pa očeta boji...«

»Nič se ga ne boji,« je dejal Tone čez čas. »Čemu naj bi se ga pa balo. Če bi bil strah, bi se sploh nikogar ne bal.«

Dolgo potem, ko so že legli, niso mogli zaspati. Posluhnili so, če je le nekoliko zaškripalo v tramovju. Pomladni veter je stresal drevje, zdaj pa zdaj je zašklepetalo z oknicami in nehote so pritisnili glave tesneje na ležišča. Slišali so, kako je na Višavi udarilo polnoč, potem so počasi zaspali.

Drugo jutro je Tone resno razkladal, kaj bo z delom. Opravil je Francka in Matjažka za šolo.

»Kaj ti ne greš?«

»Kdo bo pa kuhal?«

Spogledali so se. Seveda, nekdo mora kuhati. Pa Tone je že včeraj ostal doma. Francek je mislil, da je zdaj na njem vrsta, ali ne?

»Prav, kar ostani! Kaj boš pa skuhal?«

Francek je pogledal po omari, pomislil je na zadnji krompir in dejal poražen:

»Kaj boš pa ti?«

»Jaz že vem,« je za trdno rekel Tone.

»Da le lačni ne bomo,« je Francek počasi pobral knjige.

Ko sta odšla, je Tone pustil ostale štiri, naj varujejo kočo, kakor vedo in znajo. Na pot naj nikar ne hodijo, po poti pridejo vozniki in tuji ljudje, še cigani se kdaj prikažejo. In Andrejček se lahko pobije.

Potem je stekel po bregu. Ropotal je po kamnitni poti in stiskal pesti. Če obhodi vse kraje, kjer za trdno ve, da rastejo gobe, je lahko do desetih nazaj. Te rumene gobe v risih po senožitih pod gozdovi ne motijo toliko ljudi, malokdo se zmeni zanje, gospod župnik in krčmar David sta pa vsa nora nanje. Potem bo že kako. Lačni ne smejo biti. Sopol je navkreber v Pusto drago, gnal se je med drevjem in skalami in ko je upehan prišel v globel, kjer so zeleneli v motni zelenini širokega pašnika živi polkrožni risi, je videl, da ni nič. Pač, nekdo ga je bil prehitel, poznal je po stopinjah v sveži travi.

»Povsod ni šel, kdor je bil,« se je potolažil. Skokoma se je odpravil po bregu. Tam pod Lazi je poznal širok breg, nekaj bukovja, nekaj smrečja in spodaj kratka senožet. Spomnil se je, kako jih je nekoč iskal ves dan in ni našel nikjer nič, potem pa na tem pripravnem kraju zvrhano košarico. Pehal se je čez bregove, rinil skozi grmovje z neizprosno vero, da bo res našel, kar išče. Ko je prišel na svoj prostor, je ugledal staro ženico. Sedela je pod zelenečo bukvijo in prebirala gobice.

»Kaj pa ti?« je poškilila izpod čela.

»Gobe nabiram,« je rekel plašno. Pol poguma mu je usahnilo, ko je videl, da je spet zamudil.

»To si pa že pozen, moj Bog! Kdo že vse dandanes nabira gobe, glej, glej! Včasih se spomladi ni nihče spomnil, samo nekaj potrebnih nas je bilo, zdaj pa že vsak otrok rine v ta posel.«

Ni je dosti poslušal. Počasi je šel proti domu. Spotoma pogleda še v Črni log. Tam seveda ne bo kaj prida. Preblizu Podgorja leži in so gotovo že trikrat vse preleteli. Saj pozna Podgorce, vse oblezejo in kar čakajo, da kaj zraste.

V Črnem logu se je razveselil. Obredel je tri rise in s tistimi, kar jih je nabral spotoma, je bilo gobic kar zadosti. Počasi se je vračal proti Brinju, izmikal se je potem in šel povprek v bregovih po stezah.

Doma je poiskal košarico, okrasil jo je lepo z bukovim zelenjem, obrezal je gobe in jih položil v zelenje. Ko je končal, je nekaj časa vesel opazoval skoraj polno košarico. Ugibal je, kam bi jih nesel. Krčmar David je precej skopuški, mečka in mečka in se ne gane. Potem začne razkladati, kako je na svetu vse narobe in pozabi na vse drugo. Morda bi poskusil v župnišče? Nekoliko je pomislil. Ali ga bo gospod vprašal zaradi šole?

Pobral je košaro in le raztreseno odgovarjal mlajšim bratom, kam gre. Samih gob pač ne more skuhati, na neki način mora priti do kake moke ali krompirja. Bolj ko se je bližal Višavi, počasneje je hodil. Noge so mu same od sebe zavile h krčmarju Davidu.

»Kaj boš dobrega?«

»Gobe prodajam.«

»Gobe?« je nezaupno pogledal krčmar. »Koliko pa češ zanje?«

»Deset lir,« je sunil Tone. Komaj je izrekel, se je pokesal. zakaj na krčmarjevem obrazu se je pokazalo nekaj kot veliko presenečenje. Položil je košarico pred fanta in dejal:

»Kar odnesi jih in sam jih skuhaj! Pol ure si jih nabiral in deset lir! Kaj ti pade v glavo!«

Tone ni rekel ne bev ne mev. Tale krčmar pač ne razume, kako je z gobami. Vzel je košarico ter trmasto odšel. Vedel je, kako je z Davidom. Rad bi se pogajal, vsaj za nekaj bi rad znižal ceno. No, naj jo niža, komur hoče, njemu je ne bo.

Sam ni vedel, kdaj se je ustavil v farovski veži. Čakal je nekaj časa, potem je potrkal na prva vrata.

»Naprej!« je zadonel jasen glas.

Vstopil je in obstal pred gospodom župnikom.

»Gobe sem prinesel,« je rekel zmedeno.

»Gobe, glej no,« je župnik odložil časopis. Vzel je košaro v naročje in spraševal, če jih je sam nabral.

»Sam, danes zjutraj.«

»Tako, tako, no, pojdiva v kuhinjo.«

Šla sta. Tone je obstal pri vratih. Gospod je nekaj razkladal sestri kuharici, nato je počasi prišel k fantu:

»Kako da nisi šel v šolo?«

»Moram kuhati.«

»Kje so pa oče?«

Tone je zardel, v očeh se mu je zameglilo, povetil je pogled. Čez čas je z muko razložil:

»Na sodišču so.«

»Aha,« je rekel gospod, »zaradi tistih kokoši.«

»Ampak mi nismo kradli.«

»Mogoče pa res niste.« je zamišljeno dejal župnik. »Kaj pa boš z denarjem?«

»Moko bom kupil.«

»Moko. Da boš kaj skuhal, kajne?«

Tone je prikimal. Gospod je znova šel k sestri in ji nekaj zamolklo pripovedoval. Potem sta oba vprašala, koliko hoče za gobe.

»Deset lir,« je zašepetal Tone.

Dobil jih je dvanajst in ko je hotel dve vrniti, je župnik zamahnil z roko, naj jih obdrži. Opazovala sta ga z neko zamišljenostjo, nato se je kuharica zbudila in mu odrezala veliko zagozdo kruha.

»Pa za očeta moli!« je še dejal gospod župnik.

Ko je prišel na prosto, si je najprej obrisal potno čelo, nato je pohitel v mlin v Hudo loko. Zdaj se ni ničesar več bal. Jedli bodo in Francek se bo začudil. Mlinarja ni bilo doma, z mlinarico se je pa stežka dogovoril in dolgo je trajalo, da je dobil nekaj moke.

Potem je doma kuhal.

»Danes bodo žganci,« je slovesno izjavil štirim mladim, ki so čepeli okrog njega in otepali farovski kruh.

»Žganci,« so kimali bratje.

»Žganci in mleko,« je razkladal. »Še oče bi bil vesel.«

»Mleko,« so ponavljali mladi.

Le to ga je ves čas motilo, čemu naj bi molil za očeta, če je nedolžen. Ali tudi župnik ne verjamejo? No, morda bi se pa gospoda premislila in bi ga poprej izpustili.

Ko sta prišla Francek in Matjažek iz šole, sta se začudila.

»Tega bi jaz ne znal. Kje si pa dobil moko?«

»Gobe sem nabral pa sem jih prodal in jo kupil. Pa daj še ti jutri.«

Ne, nihče mu ni mogel oporekati. Stal je med njimi ko gospodar in kar je ukazal, so izvršili brez obotavljanja. Seveda, če je pa znal napraviti žgance. Francek je moral pomolsti. Jožek in Ivanček sta sicer nekoliko zamudila šolo, ker je bilo kosilo prepozno, no, danes se nista zmenila za to. Bosta pač povedala, kako je bilo.

Tone je delal in mislil za vse. Ko je pri večerji videl, kako jedo ko gruntarski kosci ali mlatiči, se je naslonil na zid, del roki v žep in se prizanesljivo smehljajal. Bilo mu je v poseben užitek, da so jedli iz njegovega zaslužka, bahato se je oziral po okroglih obrazih in prikimaval.

»Pa ti ne boš?« so ga vprašali, ko so že skoraj izpraznili skledo.

»Jaz? Eh, bom že kako!« je malomarno zamahnil z roko, kakor je včasih videl očeta.

Tako so živeli sedem dni. Tonetu je upadel obraz, bil je vsak dan čudno vznemirjen, kaj bodo jedli in kako je z Andrejčkom, ki je hotel plezati čez vsako skalo. Dvakrat so šli spat brez vsega, dvakrat so posrebal vsak samo nekaj mleka. Končno je vendarle prišel tisti večer, ko so po jedi dejali:

»Jutri se bo vrnil oče.«

Najbolj se je tega veselil Tone. Oddahnil se je in ko se je mežikajoč ozrl po bratih, se mu je zdelo, da je opravil vse, kar mu je bilo naročeno. No, naposled to delo ni bilo nič takega. Človek pač ne sme hraniti jezika. Pa pehati se mora od hiše do hiše. Odgovornost je pa le sitna stvar.

Dolgo ni mogel zaspati.

Sredi noči se mu je zazdelo, da se koza Beka oglašča prečudno zategnjeno. Posluhnil je. Iz hleva je prihajal zamolkel šum.

»Ali je zbolela?« je pomislil in koj se je razjezil na Francka, kaj ji je naložil. Potem mu je sama od sebe spreletela glavo misel o tatovih.

»Kje bomo pa mleko dobili?« je vrisnil in skoraj padel s peči. Pognal se je iz sobe in odpahnil vežna vrata. Kozji hlev je bil odprt in prišel je ravno o pravem času. Dolg suh človek je z vso silo vlekel kozo iz hleva. Žival se je upirala in na vso moč vekala.

»Tatovi, tatovi!« je zakričal Tone in potegnil izmed razmetanih drv pred hišo veliko vejo.

Neznani človek se je potuhnil v temo in nekaj časa nepremično ždel ob hlevu. Potem je razločil, da se usipljejo iz hiše še ostali: Francek, Matjažek in Jože. Vsak je najprej strahoma buljil v temo, potem so drug za drugim pobrali s kupa težko poleno in se grozeč bližali. Tujec je zaklel, spustil kozo, skočil po vrtu, prekobalil plot ter zaropotal po kamenju.

Vsi štirje so hlastno skočili k Beki. »Živa je in zdrava,« so se oddahnili. »S sabo jo vzamemo,« so dejali.

Niti na misel jim ni prišlo, da bi pogledali za tatom.

Potegnili so Beko iz hleva in jo odvedli v vežo. Vrata so trdo zapahnili, kozo pa privezali k peči. Nekaj časa je nezadovoljno momljala, potem je legla na nasteljo, ki so potresli pod njo.

Bratje so počenili kraj nje. Tone je še zmeraj držal v roki grčavo vejo z dvorišča, Francek je pobral burkle in onadva sta se ihtila, da bosta tatove s sekiro. Pa kljub nepoznani grozi jih je spet omamila noč. Prej ko je minilo pol ure, je samo še Tone bedel.

»Jaz ne smem zaspati,« si je dejal. »Lahko se kdo vrne in potrka na vrata, kdo ve?«

Zunaj je utripala noč, nekaj časa neznansko tiha, kakor da je umrl čas. Potem se je v hosti nad kočo zganilo. Neke živali so presunljivo zakričale. Tone je napel oči v vrata. Počasi se je budil veter, dobro je razločil šum v vrhovih dreves, nerodna okna so zašklepetala. Pri hlevu so zaškripale deske. Vmes je ves čas nerazločno cvililo, ni razumel, če je žival ali blodeča duša, kakor je včasih pripovedoval oče, kadar dolgo v noč niso

mogli zaspati. Potem se mu je zazdelo, da čuje zamolke korake. Napel je ušesa in se dvignil:

»Ali je samo veter?«

Stopil je do vrat. Oči so mu mežikale od utrujenosti. Zunaj so nerazločno odmevali koraki, počasna nerodna hoja, noge so se zapletale v drva, ki so ležala na kupu. Tone je čul celo kletvico.

»Baliž je,« je zasopel in strahoma gledal po vratih, če so dobro zapahnjena. Pomislil je, če bi zbudil brate.

»Nič, potem bo še bolj strašilo. Če bo hotel v hišo, bom pa zakričal in vsi bodo vstali.«

Stiskal je v roki vejo, obraz mu je bleдел, oči pa žarele.

Zunaj je pa vse utihnilo, celo veter je ponehal in skozi okno je začelo medlo sijati jutro.

Drugo jutro je prišel oče. Star in upognjen kakor še nikoli se je pehal po bregu ter se plašno oziral po bajtah, če ga kdo vidi. Mladi so mu stekli naproti in že s prvimi besedami izsopli, kaj se je ponoči zgodilo z Beko. Bernardek je obstal.

»Še tega se nam manjka!«

Utrujen je šel gledat v hlev. Beka je bila privezana kakor navadno in se je zaupno ozirala vanj. Pobožal jo je. Potem je poiskal Toneta.

»Kdo bi pa bil,« je dejal počasi.

Ko so se fantje odmaknili, je dejal Tone:

»Spoznal sem ga. Bil je Baliž.«

Bernardek je sedel in plašno zastrmel po zelenečem bregu. To mu ni šlo v glavo. Teh sedem dni je minilo, imel je dovolj časa, da je premišljeval o vsem. Nekdo je moral biti vmes in čeprav ni hotel pritrditi Tonetu, je fant videl v očetovem obrazu, da tudi oče nekaj sumi. Bernardek je položil roki predse na kolena, kakor je imel navado, kadar se je za kaj odločil, pokimal je mirno in z nerazumljivo vero zašepetal:

»To se bo kmalu izkazalo.«

(Dalje.)

Maksimov

Tepežkarji

Prišli so zopet časi,
ko pesem se oglasi
tepežkarjev na vasi:

»Rešite se, rešite,
z darovi se odkupite
in zdravi ostanite!

Fr. Sever

Pred jaslicami

Angelski spevi done iz višin:
»Rojen zemljanom nebeški je Sin.

Proi pastirčki pred Dete hite,
da mu darujejo svoje srce.

V štalici revni tam v jasliah leži,
milosti svoje človeštvu deli.«

Pojdimo, hitro pred Njega še mi,
da nam čas milosti ne ubeži.